

RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG

Olycksutredning

Trafikolyckor med älg

Räddningstjänsten Storgöteborg

(Göteborg, Mölndal, Kungsbacka, Härryda, Partille, Lerum)

2009 - 2013

Olycksutredning

Trafikolyckor med älg
Storgöteborg
2009 - 2013

Uppdragsgivare:	Per Jarring	Chef Olycksutredning & Analys
Utredningen utförd av:	Ronnie Liljeqvist Mikael Hagberg	Olycksutredare Olycksutredare

Sammanfattning

Personal inom Räddningstjänsten Storgöteborg upplevde en ökning av trafikolyckor med älg under hösten 2013. Olycksutredning & Analys fick ett uppdrag att utreda om så var fallet. När alla insatsrapporter hade analyserats stod det klart att det hade skett en ökning. De åren som har analyserats är 2009-2013. Utredningen har tittat på vart ökningen har skett och eventuella förbättringsåtgärder för att minska antalet olyckor i framtiden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	2
1 Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte	3
1.3 Avgränsningar	3
1.4 Redovisningsplan	3
2 Metod och material	3
2.1 Datasamlingen	3
4 Resultat av undersökningen	5
5 Analys	8
6 Erfarenheter och rekommendationer	10

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Personal inom Räddningstjänsten Storgöteborg upplevde en ökning av trafikolyckor med älg. Olycksutredning & Analys fick i uppdrag att göra en utredning för att undersöka om det stämde och vad det kunde bero på.

1.2 Syfte

Ta fram statistik för att se om trafikolyckor med älg har ökat och lämna det vidare till Trafikverket.

1.3 Avgränsningar

Endast trafikolyckor där Räddningstjänsten Storgöteborg utfört ett räddningsuppdrag tas upp i utredningen.

1.4 Redovisningsplan

Redovisas till förbundet samt Trafikverket senast 28 februari 2014.

2 Metod och material

2.1 Datainsamlingen

- Räddningstjänsten Storgöteborgs insatsrapporter (Daedalos). Tidsperioden för datainsamling är 2009–2013.
- Alla bilder från olycksplatser är tagna av räddningstjänsten under 2013.

3 Älgen (Källa Wikipedia)

Med en kroppslängd på 2,50 till 3 meter, en mankhöjd på max 2,30 meter och en vikt på upp till 850 kg är älgen det största hjortdjuret (*Bild 1*).

Storlek och vikt varierar kraftigt, men i Sverige är medelvikten på hösten för en tjur ca 450 kg och för en ko omkring 350 kg.

Tjuren är alltså avsevärt större än kon, men skillnaden blir tydlig först när djuret är 5-6 år.

Bild 1. Bild på en älg tjur (Källa Wikipedia).

Älgarna parar sig vanligen på hösten och dräktigheten varar i cirka åtta månader. Därefter tar älgkon hand om ungarna i ett år tills det närmar sig nästa parning. Då lämnar hon ungarna för en stund då hon parar sig med en ny tjur för att sedan komma tillbaka till ungarna. När hon därefter föder igen så stöter hon bort de gamla ungarna som då kallas ettårskalvar. I början är kalvarna mycket vilsna och strövar ofta runt oplanerat. Tyvärr kan ettårskalvarna ibland förvilla sig ut på vägar där de blir påkörda i trafiken.

Risken för en viltolycka är som störst mellan skymning och gryning eftersom det är då djuren förflyttar sig för att söka föda. Generellt är risken för viltolyckor större i månaderna maj-juni då älgkorna stöter bort sin fjolårskalvar och september-oktober då djuren är brunstiga. Älgjakten på hösten stressar djuren till rörelse och ökar risken för älgkollisioner. Risken för viltolyckor är även större under snöiga vintrar på saltade vägar. Djur tar sig då ofta fram på vägarna och tycker om saltet.

Riskområden är skogsområden med vattendrag på ena sidan av vägen, skogskanter, kalhyggen och områden där viltstängsel börjar och slutar.

4 Resultat av undersökningen

Mellan 1 januari 2009 och 31 december 2013 larmades Räddningstjänsten Storgöteborg till 96 stycken trafikolyckor med älg inblandat. I dessa olyckor skadades 59 personer varav 3 skadades svårt (enligt Räddningstjänsten Storgöteborgs insatsrapporter). Det har även omkommit en person. Årsfördelningen visar på en ökande trend av olyckor (*Bild 2*).

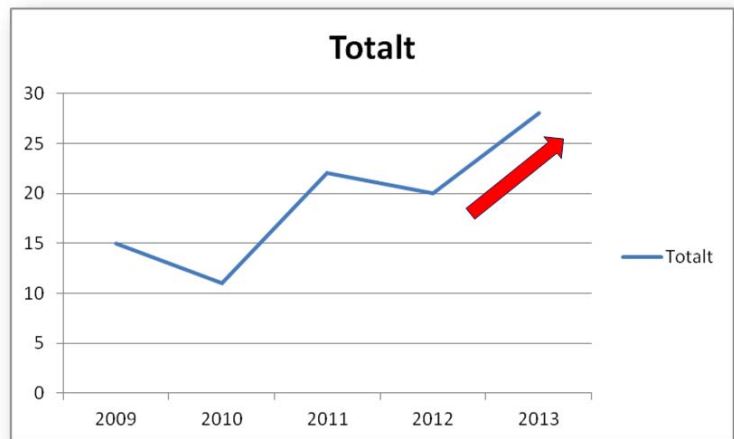

Bild 2. Diagram över årsfördelningen av trafikolyckor med älg. Den röda pilen visar på den ökande trenden.

Sprids resultatet ut över årets månader visar de på en ökning under september och oktober samt att det inte förekommit några trafikolyckor under januari de senaste fem åren (*Bild 3*).

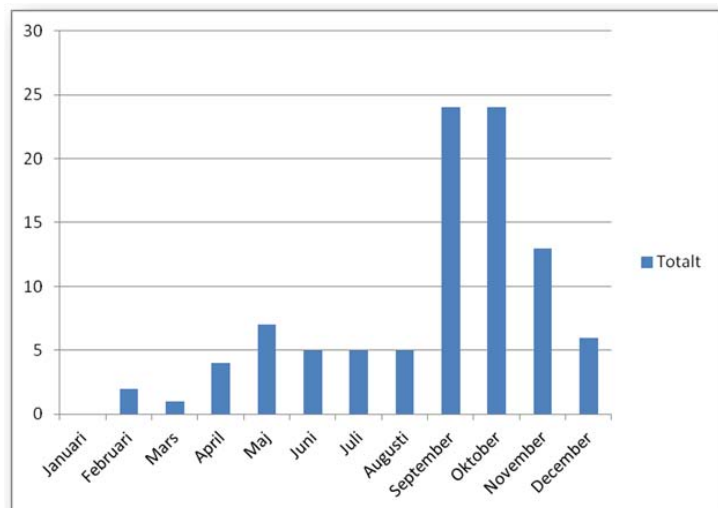

Bild 3. Trafikolyckor med älg fördelade över årets månader 2009-2013.

Fördelas sedan olyckorna som inträffat i september och oktober ut över de fem åren syns en rejäl ökning av älgolyckorna för oktober 2013 (Bild 4).

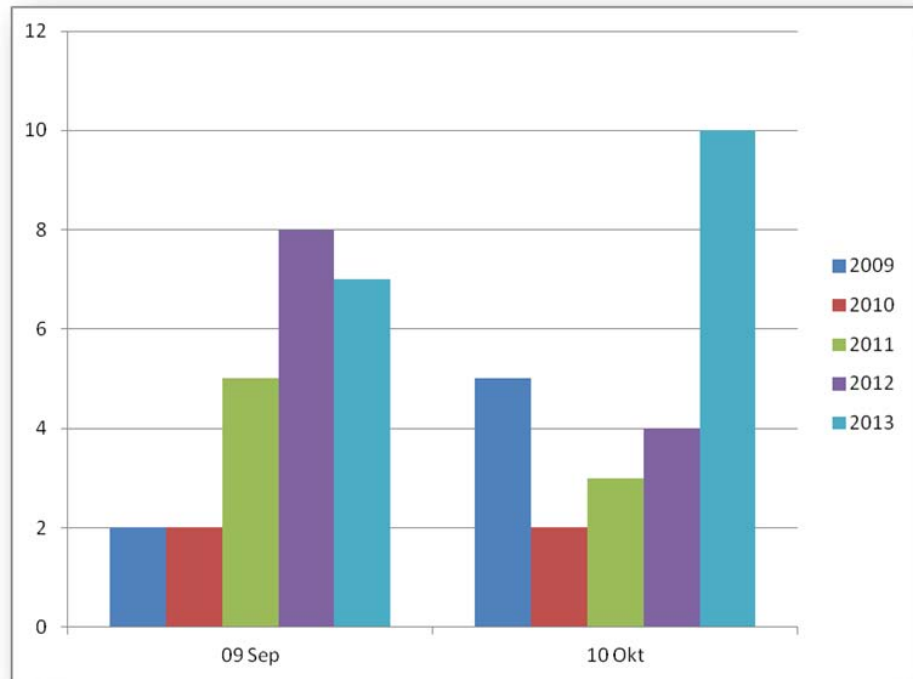

Bild 4. Älgolyckorna som inträffat mellan 2009 - 2013 i september och oktober.

Olyckorna kan även delas in i vilken tid på dygnet de inträffat och det ger följande utslag (Bild 5).

Flest olyckor sker mellan klockan 05 och klockan 07 samt mellan klockan 20 och klockan 21. Detta motsvarar gryning och skymning.

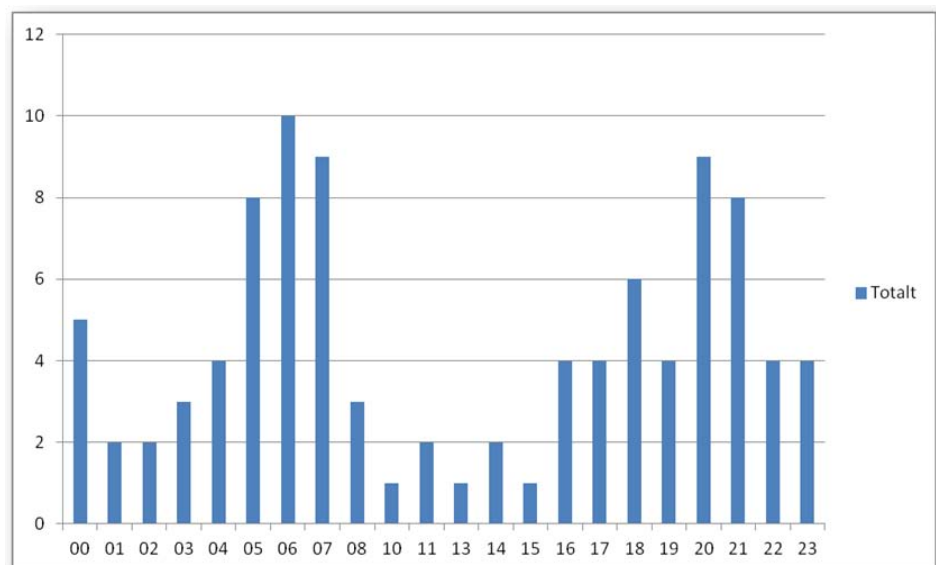

Bild 5. Alla trafikolyckor med älg fördelade på dygnets klockslag 2009-2013.

År 2013 larmades Räddningstjänsten Storgöteborg ut på 28 trafikolyckor med älg inblandat. De flesta av dem är inritade i kartan nedanför (Bild 6).

Bild 6. Karta över de flesta av trafikolyckorna med älg inblandat på Räddningstjänsten Storgöteborgs utryckningsområde.

5 Analys

Trenden

Från år 2010 är trenden att trafikolyckorna med älg ökar. Det är svårt att se vad detta beror på.

Fler olyckor i september och oktober

Att det är fler olyckor i september och oktober är inte så konstigt då det är brunstperiod vilket innebär att älgarna stöter bort sina kalvar för en tid. De irrar då omkring i skog och mark och försöker hitta sin plats i livet. Samtidigt är det jägare och svamplockare ute i skogarna som stressar upp djuren.

I maj och juni föder älgarna ungar vilket medför att de stöter bort fjolårskalvarna för gott. Detta borde medföra en ökning i statistiken av trafikolyckor med älg, men det är inget som syns i räddningstjänstens statistik.

Vad kan utläsas ur statistiken för 2013

Som utredningen skrivit innan så har det skett en ökning av olyckorna 2013. Vid en närmare undersökning framträder ett område där det varit ovanligt många olyckor. Det är Riksväg 40 och sträckan mellan Göteborg och Bollebygd som undersöks. Sträckan är cirka 19 kilometer lång och det har under 2013 inträffat 9 stycken älgolyckor (*Bild 7*).

Bild 7. Riksväg 40 mellan Göteborg och Bollebygd 2013.

Det finns ingen närmare förklaring till varför det skett en ökning. Vid en kontakt med Länsstyrelsen ställdes frågan om älgstammen ökat i området och så var inte fallet. Stammen har varit konstant de senaste åren. Däremot ska den minska betydligt runt vägen för att få ner antalet olyckor.

Varför är trafikolyckor med älg farliga för trafikanter

Då älgen ser ut som den gör innebär det att den har långa smala ben och mycket massa ovanpå dessa. Då en bil frontalkrockar med en älg träffar den benen med fronten och hela den tunga kroppen ramlar över bilen och träffar vindrutan. Detta medför en stor risk för personerna som färdas i dessa bilar. Dels för att det blir en stor massa som krockas med och dels för att det finns en risk att få in ett skadat vilt djur i kupén. Nedan visas ett axplock av bilder från olyckor med älg under 2013 där älgen rammats med fronten och lagt sig över motorhuv och vindruta (*Bild 8, 9, 10, 11, 12, 13*).

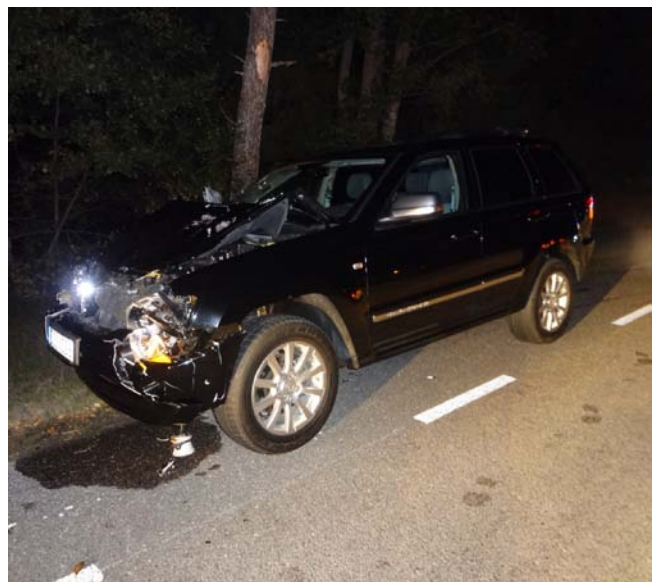

Bild 8, 9, 10, 11, 12 och 13. Bilder där älgen blivit rammad framifrån och ramlat över motorhuv och vindruta.

6 Erfarenheter och rekommendationer

Hur kan älgolyckor förebyggas?

Ett alternativ för att förebygga olyckor är att hålla älgbeståndet nere genom jakt. Det går också att förebygga så att älgarna har liten möjlighet att komma ut på vägarna. Detta görs med viltstängsel. Viltstängslet bör dock undersökas med jämna mellanrum så det fyller sin funktion. Vid påfarter och dylikt kan det inte finnas stängsel utan här får andra lösningar finnas.

Hur hindras olyckor om älgen trots allt kommer nära vägen? Här gäller det i första hand att få bilisterna medvetna om faran. Enligt statistiken är det i gryning och skymning mellan september och oktober faran är störst. Åtgärder som med den vetskapen kan göras är att gå ut med radiovarningar dessa tidpunkter.

En annan åtgärd som skulle påkalla bilisters uppmärksamhet är viltvarningsskyltar med varningslampor upptill som blinkar vid de kritiska tidpunkterna (Bild 14).

Bild 14. Viltvarningsskylt med varningslampor upptill.